

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
« 28 » _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С5 Соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1, 2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: к.соц.н., доц. Тетяна КУЗЬМЕНКО, ас. Ольга ФЕДОРЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

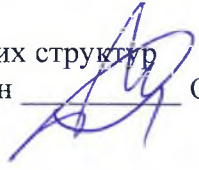
Розробники:

Тетяна КУЗЬМЕНКО, к.соц.н., доц., доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин;

Ольга ФЕДОРЕНКО, к.соц.н., ас. кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

ЗАТВЕРДЖЕНО

зав. кафедри соціальних структур
та соціальних відносин

 Олег МАЗУРИК

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2025 року №13

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – формування знання про предмет, структуру, понятійний апарат соціології, опанування соціологічними знаннями про сучасне суспільство та соціальні зміни, що в ньому відбуваються.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні поняття з історії соціології, філософії.
2. *Вміти* оперувати поняттєво-категоріальним апаратом філософії; конспектувати та працювати з науковою літературою; обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо взаємодії людини і суспільства.
3. *Володіти елементарними навичками* аналізу, узагальнення та систематизації емпіричного та теоретичного матеріалу щодо соціальних явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: предметом вивчення дисципліни «Загальна соціологія» є основні поняття соціології, її об'єкт та предмет, структура, функції, роль у сучасному суспільстві, а також становлення, розвиток і функціонування соціальних спільнот і форм їх самоорганізації: соціальних систем, соціальних структур та інститутів. Отримані знання та навички можуть застосовуватися студентами у вивченні теорії соціології, соціальної структури та стратифікації, соціології соціальних змін та спеціальних і галузевих соціологій. Сформовані результати навчання сприятимуть становленню у професійній діяльності та самореалізації майбутнього фахівця соціолога. Теоретичний зміст предметної області: соціальні відносини та взаємодія; особистість, соціальні групи та спільноти; соціальні інститути; соціальні структури та нерівності; соціальні зміни та їх вплив; соціальні проблеми в соціумі, як на національному, так і глобальному рівнях.

4. Завдання дисципліни:

- формування у здобувачів освіти основ соціологічного мислення;
- здобуття теоретичних знань щодо розуміння соціології як науки, її основних функцій у сучасному суспільстві;
- вивчення базових елементів суспільства, соціальної структури, соціальних змін у сучасному суспільстві.

Це спрямовано на формування наступних компетентностей:

- СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.
- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Ко д	Результат навчання			
1.1	Знати особливості об'єкту та предмету соціологічного знання, його структуру та функції; зміст основних категорій соціології, поняття «соціологічна уява»	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота, аналітичне завдання	20
1.2	Знати сутність поняття суспільства, головні ознаки, типи суспільства, структурні виміри суспільства: зміст понять соціальна спільнота, соціальна група, соціальний клас, нерівність, соціальний інститут, соціальна організація, особистість, мобільність та маргінальність	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота, аналітичне завдання	10
1.3	Знати основні характеристики особистості як об'єкту та суб'єкту соціальних відносин, процесу соціалізації, десоціалізації, ресоціалізації, сутності девіантної поведінки та соціального контролю.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота	10

1.4	Знати сутність, чинники, форми, тенденції структурних та культурних змін сучасних суспільств. Виокремлювати головні проблеми та тенденції структурних та культурних змін в сучасному суспільстві	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота	10
2.1	Вміти аналізувати та пояснювати роль соціологічного знання в сучасному суспільстві, під час війни, визначати специфічні риси соціології як науки, дисципліни, професії, в контексті її історичного та теоретичного розвитку	Практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота, аналітичне завдання	20
2.2	Розуміти основні питання історії розвитку соціології, сучасні концепції та теорії соціології.	Практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усна відповідь, доповнення, письмова самостійна робота	10
3	Робота в групі по підборі аналітичного матеріалу, застосування положень соціологічних теорій та концепцій до дослідження та презентації соціальних змін в Україні та світі, зокрема, зумовлених війною	Практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота	10
4	Здійснювати самостійний пошук та критично застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій для дослідження та пояснення соціальних змін в Україні та світі.	Практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3	4
Програмні результати навчання (назва)								
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (ПРН01).	+	+	+	+	+	+	+	+
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (ПРН04).		+	+		+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

А) семестрове оцінювання:

	Частина 1		Частина 2		РН
	Min. 30 балів	Max. 50 балів	Min. 30 балів	Max. 50 балів	
Усна відповідь на практичних заняттях	6x1=6	10x1=10	6x1=6	10x1=10	РН 1.1; РН 1.2; РН 1.3; РН 1.4; РН 2.1; РН 2.2
Доповнення на практичних заняттях	3x1=3	6x1=6	3x1=3	6x1=6	РН 1.1; РН 1.2; РН 1.3; РН 1.4; РН 2.1; РН 2.2
Письмова самостійна робота	5x2=10	8x2=16	5x2=10	8x2=16	РН 1.1; РН 1.2; РН 1.3; РН 1.4; РН 2.1; РН 2.2
Аналітичне завдання	5x1=5	8x1=8	5x1=3	8x1=8	РН 1.1; РН 2.1
Контрольна робота	6x1=6	10x1=10	6x1=6	10x1=10	РН 1.1; РН 1.2; РН 1.3; РН 1.4; РН 2.1; РН 2.2; РН 3; РН 4

Б) підсумкове оцінювання: залік.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів*, щоб отримати залік, потрібно обов'язково виконати (з оцінкою, не нижче за мінімальну): аналітичні завдання, контрольні роботи, презентації.

7.2 Організація оцінювання:

Усні відповіді та доповнення оцінюються по факту наявності на практичних заняттях.

Письмова самостійна робота №1 оцінюються по факту виконання у Moodle протягом вивчення Теми 3.

Студент обирає одне конкретне поп-культурне явище (популярний фільм, серіал або музичний виконавець), яке має значний вплив на молодіжну культуру. Для обраного явища студент письмово:

- описує основні ідеї та повідомлення, які воно спрямовує на молодь;
- аналізує, які цінності вони відображають та як це впливає на уявлення молоді про світ (цінності термінальні чи інструментальні, матеріалістичні чи постматеріалістичні, індивідуалістичні чи колективістські);
- розглянути, як ці явища формують ставлення до різних груп людей, стереотипи, способи спілкування;

В аналізі можна включити такі матеріали як цитати експертів, статистичні дані про споживання медіа, ілюстрації або приклади мемів тощо. Студентам треба вказувати всі використані джерела.

Письмова самостійна робота №2 оцінюються по факту виконання у Moodle протягом вивчення Теми 4.

Студенти самостійно опрацьовують різні типи стратифікаційних систем (фізико-генетична, рабовласницька, кастова, станова, етакратична, соціально-професійна, класова, культурно-символічна, культурно-нормативна). Далі розглядають і письмово аналізують свою біографію з точки зору відповідних критеріїв стратифікації.

Письмова самостійна робота №3 оцінюються по факту виконання у Moodle протягом вивчення Теми 6.

Студенти описують основні прояви мобільності та маргінальності в період війни у сучасному українському суспільстві (1,5 – 2 сторінки; Times New Roman – 14, інтервал – 1,5 рядка).

Письмова самостійна робота №4 оцінюються по факту виконання у Moodle протягом вивчення Теми 9.

Студенти пишуть есей на тему «Чий вплив на становлення особистості є більш пріоритетним: формальної шкільної освіти чи сім'ї?» (1,5 – 2 сторінки; Times New Roman – 14, інтервал – 1,5 рядка).

Контрольна робота №1 виконується після вивчення Тем 1-5.

Контрольна робота №2 виконується після вивчення Тем 6-11.

Аналітичне завдання №1. За схемою письмово студенти аналізують наукову статтю з соціології за темою, що зацікавила. Визначають об'єкт та предмет матеріалу. Підкреслюють по тексту категорії соціології (не більше 10). Дають визначення 3 категоріям за соціологічним словником. Вказують, до якого елемента в структурі соціологічного знання відноситься даний матеріал. Визначають функції соціології, які відображаються через даний матеріал.

Термін виконання завдання – після опанування теми: «Соціологія як наука. Соціологічні дослідження в час війни» здобувачі завантажують завдання на платформу Moodle.

Аналітичне завдання №2. Студенти самостійно обирають та формулюють тему своєї презентації, що розкриває структурні та культурні зміни сучасних суспільств та сучасного українського суспільства (цілісно чи його окремих аспектів). Студент конкретизує тему, зосереджуючись на конкретному розгляді явища, процесу, структурного компоненту чи на загальних теоретичних підходах та емпіричних проявах. Кількість змістових слайдів 17-20. Після презентації студенти ставлять запитання та відповідають на них.

Критерії оцінювання презентації:

- відповідність загальній заданій тематиці
- розкриття теми
- план
- використання та наведення відповідного теоретичного та емпіричного матеріалу
- логіка у викладені думок та аргументації
- висловлення власної точки зору
- креативність
- зазначення використаної літератури

Термін виконання завдання – після опанування теми: «Тенденції структурних та культурних змін сучасних суспільств. Виклики українському суспільству у війні» здобувачі завантажують презентацію на платформу Moodle.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисциплін. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
	Частина 1. Соціологія як наука. Соціоструктурні аспекти суспільства.			
1.	Соціологія як наука. Соціологічні дослідження в час війни	2	-	6
2.	Суспільство як соціальна система. Типологія суспільств.	-	2	6
3.	Культура і суспільство	-	-	6
4.	Соціальна структура суспільства	-	-	6
5.	Соціальна група та її види. Соціальна організація.	-	-	6
Контрольна робота 1		-	-	8
Частина 2. Нормативні та інституціональні засади функціонування суспільства та особистості.				
6.	Соціальна мобільність та соціальна маргінальність	-	-	6
7.	Соціальні інститути суспільства	-	2	6
8.	Сім'я як соціальний інститут і соціальна група	-	-	6
9.	Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціалізація	-	-	6
10.	Соціальний контроль. Девіантна поведінка	-	-	6
11.	Тенденції структурних та культурних змін сучасних суспільств. Виклики українському суспільству у війні	-	-	6
Контрольна робота 2		-	-	8
Всього		2	4	84

Загальний обсяг **90 год.** в тому числі:

Лекції – **2 год.**

Практичні – **4 год.**

Самостійна робота – **84 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів, 2019. (Теми: 1, 3-6, 8, 13) <https://cutt.ly/KSz1Ktc>
2. Кузьменко Т.М. Соціологія. Навчальний посібник. – К., 2010. – С.8-18; 36-242.
3. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Соціологія. Вступ до спеціальності: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. - К., 2022. - 302 с.
4. Соціологія: навчальний посібник. / За ред. С. О. Макеева (Розділ: 1; 3-5; 7; 11). – К., 2008.
5. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів Волович В.І., Горлач М.І., Кремень В.Г. – К., 2019 – С. 11-34; 270-388; 625-656; 780-804.
6. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. (Розділ: 4, 5, 12.) К., 2020. 356 с. – С. 31-45; 110-172 <https://cutt.ly/hSz0Sml>
7. Черниш Н. Й. Соціологія: підручник (Тема: 1; 6-8; 11). – К., 2009.

Додаткова:

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / О. Богдан; консультант-рецензент В. Паніотто. - К., 2015. <https://cutt.ly/XXXrslT>
2. Гіденс Е. Соціологія. (Розділ: 1-3; 7-8; 10-11; 19). - К., 1999.
3. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами "Європейського соціального дослідження" 2005-2007- 2009-2011. - К., 2012. - 119 с.
4. Головаха, Є. І. Альтернативний соціологічний словник // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2016 -№3, - С. 191-194. <https://cutt.ly/QXXrmmA>
5. Дослідження в час війни <https://cutt.ly/aXXqe56>
6. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: Навчальний посібник. - Львів, 2007. -С. 8-71; 121-156.
7. Makeєв С. Інституційні стани: норма, патологія, надзвичайність // Соціологія: теорія, методи, маркетинг - 2022, №2 -С. 22-39. <https://cutt.ly/fXXdQs0>
8. Оксамитна С. Жінки і кар'єра: власна чи чоловікова? <https://cutt.ly/XXXrUyo>
9. Початок нового політичного року: довіра до соціальних інститутів (липень 2020р.) <https://cutt.ly/TXXrSSC>
10. Рущенко І.П. Соціологія злочинності: Монографія. (С.17-26; 151-168) <https://cutt.ly/6XXrH36>
11. Рущенко І.П. Соціологія на війні. Український соціологічний журнал. 2017. № 1-2. С. 43-52. <https://cutt.ly/LXXr0cw>
12. Симончук О. Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу. — К., 2018. — С. 19-33. <https://cutt.ly/9XXtwCP>
13. Симончук О.В. Середній клас у соціальній структурі українського суспільства / О.В. Симончук // Структурні виміри сучасного суспільства: Навчальний посібник / За ред. С.Макеєва. — К., 2006. — С. 209-243.
14. Слюсар Л. І. Специфіка батьківства у сім'ях різних типів: проблеми, ризики та шляхи їх мінімізації // Демографія та соціальна економіка. - 2017. - №3. - С. 24-36.
15. Слюсар Л.І. Позашлюбна народжуваність в Україні: сучасні особливості в контексті європейського демографічного розвитку // Демографія і соціальна економіка. - 2018. - №3 (34). - С. 26-38.
16. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / [О.Г.Злобіна, М.О.Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін.]; за наук. ред. О.Г.Злобіної. — К., 2016. — С. 223-249. <https://cutt.ly/OXXtozO>
17. Соціологія особистості та девіантної поведінки. Текст лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» / І. П. Рущенко – Х., 2020. – С. 130.
18. Степаненко В. Сучасне громадянське суспільство: теоретико-методологічні підходи соціологічного дослідження // Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні – К., 2019. – С. 11-34. <https://cutt.ly/hXXtgwG>
19. "У ПРОЦЕСІ". Знайти точки зростання: уроки дорослішання для українського суспільства <https://youtu.be/hFMKx8au0s8>
20. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. Випуск 8 (22) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – К., 2021. – 620 с. <https://cutt.ly/0XZ8hUM>
21. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.е.н. В.М.Ворона, д.соц.н. М.О.Шульга. – К., 2019. – 517 с. <https://cutt.ly/GXXkxq7>